

Исх. № 130

22/2 1940

Спец. отд. С1

30

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВНАРКОМА С С С Р

тов. В.М. МОЛОТОВУ

В Литовской ССР в настоящее время насчитывается около 20000 военно-беженцев, прибывших с территории бывшей Польши. Большинству из них приходится оказывать материальную помощь. Начиная с октября месяца 1939 года по сей день средства для вспомоществования упомянутых беженцев присылались американской организацией "American Joint Distribution Committee."

В виду того, что названная организация не имеет возможности пересылать денежные средства в Литовскую ССР, уполномоченный ее, находящийся в Каунасе, представил на мое усмотрение следующий план: в Литовской ССР находится около 1000 военно-беженцев, желающих эмигрировать в США, располагающих необходимыми для этой цели средствами и получивших согласие органов США на выезд. Упомянутые беженцы, направляясь в США, расходы по поездке, — каждый приблизительно по 4000 рублей, — внесли бы в организацию Красного Креста в Каунасе, каковые средства были бы употреблены на вспомоществование военно-беженцев. Центр же вышеназванной организации "в США" American Joint Distribution Committee" оплатил бы расходы по переезду упомянутых эмигрантов.

Таким путем можно было бы освободиться приблизительно от 1000 военно-беженцев, как от нежелательного элемента, и одновременно создать фонд для вспомоществования остальной массы военно-беженцев.

Совнарком Литовской ССР против предложенного плана ничего возразить не может.

Прошу Вашего согласия по двум принципиальным вопросам: а/ разрешить выезд в США приблизительно 2000 упомянутых военно-беженцев; б/ разрешить американской организации "American Joint Distribution Committee" оказывать материальную помощь проживающим на территории Литовской ССР военно-беженцам из Польши.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВНАРКОМА
ЛИТОВСКОЙ ССР

/М. ГЕДВИЛАС/

AMERICAN JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE

31

EUROPEAN EXECUTIVE
COUNCIL

19. RUE DE TÉHÉRAN
PARIS (8e)

TELEPHONE
LABORDE 79-84
CABLES & TELEGRAMS
JOINTFUND-PARIS

PROPER, Chairman

REPRESENTATIVES:
M. W. BECKELMAN
I. GITERMAN

PROVISIONAL BRANCH OFFICE
VILNIUS, Gedimino g-vė 4

TELEPHONES: 321, 840
CABLE ADDRESS:
JOINTFUND VILNIUS

Vertimas iš anglų kalbos.

Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininkui

G.T.,

Kaip Tamstai žinoma, American Joint Distribution Committee jau nuo 1939 metų spalio mėnesio siunčia nuolatinę pašalpą Lenkijos pabėgėliams Lietuvoje. Bet nuo 1940 metų liepos mėn. mūsų organizacija negali gauti leidimo iš Jungtinių Amerikos Valstybių Valdžios siųsti toliau pinigų į LTSR. Sąryšyje su šia problema aš, kartu su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Karo Atbėgėliams Šelpti Įgaliotiniu, nuvykau į Maskvą 1940 met. rugsėjo mėn., kur turėjau pasitarimą su Amerikos Ambasada, kaip išspręsti šį klausimą, kad mūsų organizacija galėtų toliau siųsti pašalpą pabėgėliams.

Griždami iš Maskvos, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Karo Atbėgėliams Šelpti Įgaliotinis įteikė memorandumą Socialinio Aprūpinimo Komisarui, išdėstydamas jame mūsų organizacijos planą, kaip sutvarkyti tolimesnę pašalpą pabėgėliams. Planas buvo sekantis: emigruojantieji iš LTSR turi įmokėti savo pinigus, kuriuos jie turi paruošę kelionės išlaidoms, Lietuvos Raudonajame Kryžiuje, čia ir tie pinigai bus išnaudojami pabėgėliams šelpti. Tuo pat metu gi American Joint Distribution Committee išpirks tiems emigrantams laivakortes New-Yorke ir įmokės kitas reikalaujamas pinigų sumas kelionei Japonijoje ar kitoj tranzito šalyje. Buvo išskaičiuota, kad kiekvienas emigrantas turi palikti čia iki 4000 litų, o tokių emigrantų buvo apie tūkstantį. American Joint Distribution Committee jau gavo leidimą iš Amerikos valdžios tokį dalyką įvykdyti ir jie buvo pasiruošę pradėti veikti, kaip tik bus gautas LTSR valdžios sutikimas.

Esu informuotas, kad viršminėtas memorandumas buvo pateiktas Tamstai Soc. Aprūpinimo Komisarui dar š.m. spalio mėn. Kadangi jau virš mėnesio praėjo ir jokio atsakymo nėra, aš kreipiuos dabar į Tamstą užklaudamas ar gali būti daroma kas nors viršminėtą pasiūlymą įvykdyti. Aš manau, kad yra aišku, jog kuo toliau tas dalykas nustamiamas, tuo labiau jis nustoja naudoti. Asmens, kurie spalio mėn. pradžioje buvo atidėję pinigus emigracijai, turėdami omenyje viršminėtu planu pasinaudoti, turėjo jau dalį tų pinigų išleisti tuo tarpu pragyvenimui. Kuo toliau lauksim, tuo mažiau bus žmonių, kurie galės palikti čia pinigus pabėgėlių naudai. Tuo tarpu pabėgėliai, kurie iki spalio mėn. pragyveno iš tos mažos pašalpos, kurią jie gaudavo iš Pabėgėliams Šelpti Komiteto, nuo to laiko jokios pašalpos negauna ir jų padėtis yra katastrofalė. Todėl ir tikiu, kad Tamsta darysite viską, ką tik galima, kad kuo skubiau išspręsti minėtą memorandumą.

Kitas faktas, kuris verčia mane Tamstai šį laišką rašyti yra tas, kad mano organizacija jau keletą kartų prašė iš manęs atsakymą į jos pasiūlymą. Ji ištikrųjų turi rezervuoti pinigų ir sustatyti biudžeto klausimą, jei tas planas galės būti įvykdytas. Aš ir nežinau tikrai kaip

82

- 2 -

ilgai ji mano mane čia palikti, bet man būtų labai skaudu, jei man tektų iš čia išvykti, nesužinojęs ar mano organizacija galės toliau šelpti pabėgėlius.

Tas viskas pastumė mane kreiptis į Tamstą su laišku.

Turiu vilties, kad Tamsta sutiksite šį klausimą kuo skubiau spresti. Būčiau dėkingas, jei sutiktumėt mane asmeniškai priimti, kad turėčiau galimybę Tamstai tiksliau visas tos problemos detales nušviesti. Aš gyvenu viešbūtyje "Metropolis", Kaune ir kiekvienu metu galiu būti ten iššaukiamas.

Priedas: Originalas anglų kalboj.

Reiškiu tikrą pagarbą

M.W.Beckelman

už Morris C. Tropper
Pirmininkas.

Kaunas, 1940-XI-16.

9

AMERICAN JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE

EUROPEAN EXECUTIVE
COUNCIL

M. C. TROPER, Chairman

19. RUE DE TÉHÉRAN
PARIS (8e)

TELEPHONE
LABORDE 79-84
CABLES & TELEGRAMS
JOINTFUND-PARIS

REPRESENTATIVES:
M. W. BECKELMAN
I. G I T E R M A N

PROVISIONAL BRANCH OFFICE
VILNIUS, Gedimino g-vė 4

TELEPHONES: 321, 840
CABLE ADDRESS:
JOINTFUND VILNIUS

November 16, 1940.

Chairman, Council of
People's Commissars
L.S.S.R.
Kaunas

Honored Sir:

As you probably know, the American Joint Distribution Committee, has since October 1939 been contributing to the support of Polish war refugees in Lithuania. Since July, 1940, however, my organization has been unable to obtain permission from the United States government to transmit further funds to Lithuania. In connection with this problem, you will probably recall that the Chief Plenipotentiary of the Lithuanian Red Cross for Refugee Affairs accompanied me to Moscow in September, where I endeavored, in consultation with the American Embassy, to find some solution to the question of providing further funds from my organization for refugee relief.

On our return from Moscow, the Chief Plenipotentiary for Refugee Affairs of the Lithuanian Red Cross prepared a memorandum, addressed to the Commissar for Social Welfare, setting forth a proposal which my organization had empowered me to make with respect to the further provision of relief for refugees. Essentially the plan provided that persons emigrating from the L.S.S.R. should contribute the funds with which they had intended to pay for the cost of their journey to the Lithuanian Red Cross to be used for refugee relief. In exchange, the American Joint Distribution Committee would purchase for them in New York their maintenance while in transit across the U.S.S.R., provide landing money or other guarantee required for admission to Japan or other country of transit, and railroad or steamship tickets to the country of destination. It was estimated that the amount which each person might so contribute for refugee relief would be up to four thousand lits and that perhaps one thousand persons might benefit by the arrangement. The American Joint Distribution Committee indicated that it had received permission from the United States government to enter into such an arrangement and indicated its willingness to do so as soon as the consent of the appropriate authorities in the L.S.S.R. had been obtained.

I am informed that the memorandum above described was transmitted to you early in October by the Commissar for Social Welfare. Inasmuch as more than a month has elapsed and I have heard nothing further, I am taking the liberty of writing to you to inquire whether anything can be done to facilitate the acceptance of this proposal. I think it is clear that the longer action is delayed on this question the less useful the plan becomes. Persons who at the beginning of October had set aside the money necessary for their journey under the above plan have had to expend part of their funds for their living expenses in the meantime. The longer they have to wait, the less will be the number of people who will actually be able to leave and thereby contribute to the relief of refugees. Meanwhile; thousands of refugees

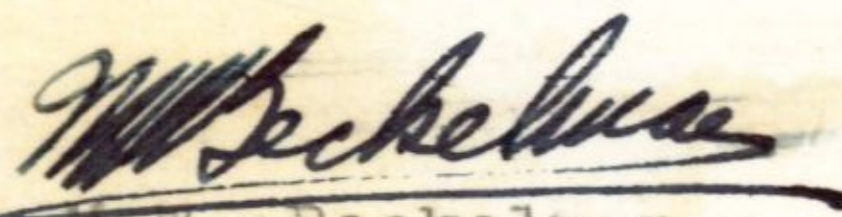
34

who had until October been existing on such small amounts as they were still receiving from the Refugee Relief Committee of the Lithuanian Red Cross have since then obtained no help whatever and are now in a most desperate situation. For these reasons I hope that you will do everything possible to reach a decision on the memorandum submitted by the Chief Plenipotentiary for Refugee Affairs of the Lithuanian Red Cross as speedily as possible.

Another fact which prompts me to write you is that my organization has several times requested me for an answer to their proposal. They must of course reserve funds and make their own budgetary arrangements as well as steamship reservations if the plan is to be carried out. I do not know how long it is their intention to have me remain here and I should regret very much to have to leave before knowing whether it will be possible for my organization to continue its assistance to refugees.

All of these considerations have prompted me to communicate with you. I hope very much that you will find it possible to deal with my request in the immediate future and I should be indeed grateful for an opportunity to call upon you at your convenience to present the proposal in greater detail and to answer any questions you may wish to put. I am residing at the Hotel Metropole in Kaunas where I may be reached at any time. I shall look forward to the privilege of hearing from you in the course of the next few days.

Respectfully yours,

M.W. Beckelman

for Morris C. Troper
Chairman